

TEREK

Éles Lóránt

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Szobrász 4.évfolyam

Gaál Tamás

Egyetemi Docens

TEREK

Számomra az esztétikum a matériával való közvetlen kapcsolatban (a megmunkálás folyamatában) és a komponálás kreatív, egyedi, személyes élményében van a legintenzívebben jelen.

A pályázati munkámat egy három darabból álló sorozat képezi, melyben ezt az anyagi és szellemi szépség-élményt próbálom a téri formaképzés eszközeivel megvalósítani. A koncepcióm tehát szubjektív, ideális terek létrehozása, az alkotóanyagok minél közvetlenebb technikai - főleg tradicionális metódusok, kézi megmunkálás - révén. Fontos számomra a részletes anyagismeret, ami a mesterségbeli tudás része; ugyanakkor az ezekre épülő anyagformálás szabad alkotójátéka is, ami a cél- és használatelvű mesterségek tárgyaitól különbözően inkább szellemi alapú, esztétikai, önálló és képlékeny „tárgy-élményekhez” vezetnek. Hiszen a szobor „célja” inkább eszmei semmint gyakorlati cél.

A sorozat a tér olyan alapvető fogalmaival foglalkozik, mint a nyitottság és zártság, arányok, metsződések, áttetsződés és tömörség, valamint maga a struktúra. Mindhárom munkában vázszerkezetek jelennek meg. A vázszerkezet egy forma rendszerét mutatja be, ugyanakkor egy-egy anyag sajátosságait is felfedi, miképp egy metszet. Lehet látni, érezni és feltételezni egy anyag jellegét (merevségét és rugalmasságát, súlyát), valamint egy-egy másik anyagtól való merőben különböző „természetét”.

Mindhárom szobor egy-egy adott rendszeren belüli másik rendszert jelenít meg, ahol a különböző anyagok, geometrikus formaképzésben (hasonló alapelvű és anyaghasználatú), mégis különböző egységekbe rendeződnek. A sorozat első két darabja (*Tér I*, *Tér II*) egymásba metsződő vízszintes „vázkonstrukciókból” áll, melyekben egy-egy harmadik anyag „szabálytalanabb” belső formarendszerben szerveződik, a „folytathatóság és továbbalakíthatóság” érzetét keltve. A külső „váz” így a statikus, szigorú állandóként, míg a belső, a szabadon alakuló, más elven szerveződő változóként fogható fel. A harmadik darabnál (*Tér III*) is hasonló az elv, csak a „láthatóság”, a megközelíthetőség változik meg. Kevésbé „nyílt” ábra, ahol a vázszerkezet szerepét már a szobor „alátámasztását” szolgáló posztamens veszi át, a szobor maga pedig zártabb tömeg formájában, kisebb felületein enged csak bepillantást a belső történésekbe.

A *Tér I* című munkám egymásba helyezett vázszerkezetei: egy zártszelvényekből hegesztett vaskeret és egy az ebben a keretben helyet foglaló és ebből kissé kilógó, három oldaláról nyitott diófa „doboz”, illetve az ezekben elhelyezkedő, valamint ezekből kinyúló bambuszpálca-szerkezet, mely a dobozon belüli részén hímzőfonallal van összekötözve. A posztamens két üveglapból áll, alsó-felső lezárással. A nyitott „dobozon” belüli szerkezet látszólagos kaotikussága valójában egy organikus elvű elrendeződés. Egyféle pókháló-szerkezet, ami egy térben exponenciális folyamat elvét követi. A pókhálók többsége a vertikális, míg kisebb hányada

a horizontális síkban feszül ki. A vízszintesen kifeszített hálók felett szabálytalanabb gubancokat lehet találni. Kusza, rendetlen kinézetű háromdimenziós szerveződések. Az én rendszerem egy pontból indul, térben exponenciálisan tovább osztódik, majd megfordul a folyamat és ismét egy pontba tér vissza. Anyag szempontjából pedig közös vonása a pókfonálnak és a bambusznak, hogy rendkívül erősek, teherbíróak, ellenállóak, ugyanakkor hihetetlenül hajlékonyak, rugalmasak és könnyűek is.

A *Tér II* váza ugyanaz a szigorúan szerkesztett forma, minimális elmozdulással, hegesztett, húzott lapos acélból és saját anyagával csapolt tölgyfából. Benne ragasztott plexilapok, posztamense égetett fenyő. Itt a műanyag és a természetes anyag kontrasztja (nem beszélve az ipari jellegű fémről) egészen más hangulatot kölcsönöz a munkának. Anyagminőségei egyaránt vonzanak magukkal hol ridegebb, hol melegebb érzeteket. A plexilapokból álló kis kompozíció egy képzeletben kijelölt négyszögletes alapon "belül" szerveződik. Olyan akár egy nagyobb makettből kimetszett apró részlet, ahol a homályosan áttetsző plexitömbök úgy sorakoznak fel egymás mellett, mint egy modern város üvegezett épületei.

A *Tér III* című darab egy az alján teljesen és oldalain résnyire nyitott tölgyfa doboz, melynek belsejében szintén plexiből kialakított szerkezet. A posztamense egy zártszelvényekből hegesztett asztal. A plexiszerkezet az előző "történetből" épül tovább, egy már részletesebben átgondolt asszociatív képet adva, egy várost-idéző geometrikus rendszer "madártávlati" nézőpontjából, azonban már egy sokkal zártabb, intimebb "bepillantásból". Azzal, ahogy az alulról és felülről beszűrődő fények meg- és átvilágítják a homályosan áttetsző tömböket egy fedett, zárt dobozon belül, tulajdonképpen láthatóvá teszik egy képzeletbeli "világ" (tér) apró, kiragadott szegmensét.

A *Tér I* és a *Tér II* című szobornál a belső szerkezetek azonnal a néző szeme elé tárulnak, míg a *Tér III* - nál ennek felfedezéséhez szükség van egy „aktívabb”, bensőségebb részvételre a befogadó részéről. „Betekintést” csak a kíváncsi érdeklődő nyerhet. A kreatív, komponáló alkotási folyamat játékosága így adódik tovább a megtekintőre, akitől, így, vezetve a „nézői folyamatot”, játékos kíváncsiságot követel. Ha az első két megoldásnál még nem is volt szándékom a „szépség” számomra jelentett élményének megosztása, az utolsó darabnál ez a szempont elsődleges helyre került. Ami formailag sokkal inkább „bezárult”, az most már, gyakorlatilag, sokkal nagyobb szellemi nyitottságot és aktivitást igényel a másik oldalról.